

Inspraak namens de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap (VBL) inzake zienswijze en de afhandeling in de reactienota (78, 165)

De VBL is van mening dat het landschap er in de Visie en in de Verordening Gaaf Gelderland bekaaid afkomt.

Beide beperken zich tot het noemen van datgene wat wettelijk verplicht is, namelijk alleen de bescherming van Nationale Landschappen en Waardevolle Open Landschappen.

In de zogenoemde Ontwikkelingszones worden meer regionale landschappen zoals het Lingelandschap geheel aan de gemeentes overgelaten. Kennelijk rekent de provincie een goede benoeming van de basiskwaliteit van regionale landschappen niet tot haar verantwoordelijkheid.

Het Ambitiedocument Agenda Landschap (jan. 2018) belooft Landschap in te bedden in de Omgevingsvisie. Daarvan hebben wij niets aangetroffen dan een terugtrekkende provincie.

Landschap -ook als het geen 'Waardevol Open Landschap' is of valt in enig 'Nationaal Landschap' - is een welzijnsfactor voor de in- en omwonenden van het gebied, belangrijker veelal dan natuur.

Landschap is ook een cruciaal element ten behoeve van de kerntaken van de provincie Leefklimaat, Vestigingsklimaat en Toerisme & Recreatie. Zonder landschap een minder Leefklimaat, Vestigingsklimaat en Toerisme en Recreatie.

Volgens de VBL moeten in Omgevingsvisie en Omgevingsverordening het volgende worden aangescherpt

- 1 De Nationale Landschappen en andere wel beschermde landschappen zoals Waardevolle open landschappen, zijn niet op de juiste manier/niet compleet in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening opgenomen.: In hoofdstuk 4 van de Omgevingsvisie wordt weliswaar vermeld dat de provincie normerend optreedt, maar vergeet de provincie dat bij zo'n normering ook de taak handhaving hoort. In de keten van activiteiten van te beschermen Nationale landschappen en Waardevol open gebied, behoort uiteraard normering, behoort subsidiëring maar behoort dus ook uiteindelijk handhaving. In de Omgevingsvisie (hoofdstuk 4) dient de taak 'handhaving' te worden opgenomen.

- 2 In de Omgevingsverordening behoort handhaving t.b.v. Waardevolle Open landschappen en Nationale Landschappen te worden opgenomen.
- 3 Ook worden landschappelijke kwaliteiten van Gelders ontwikkelingsgebied, overgelaten aan de gemeentes, die zelf moeten bepalen wat de te handhaven 'basiskwaliteit' nu eigenlijk betekent. Dit valt kennelijk niet samen met de 'kernkwaliteiten' van Nationale landschappen.

Dit dient in de Omgevingsvisie te worden verduidelijkt. Op zijn minst zou in de Omgevingsvisie moeten worden opgenomen dat de Provincie in samenspraak met de gemeentes de basiskwaliteit gaat uitwerken. Zeker in kleinere gemeentes is daaraan grote behoefte.

- 4 Bij de opsomming in bijlage 1 van de Omgevingsvisie waarin wettelijke stukken zijn opgenomen, waarbij de provincie op de uitvoering en handhaving moet toezien, is verzuimd om de Nationale Landschappen en Waardevolle Open Landschappen op te nemen. Dit dient te worden aangevuld.
- 5 Het Ambitiedocument 'Agenda Landschap' (januari 2018) dient expliciet in hoofdstuk 4 van de Omgevingsvisie te worden opgenomen als zelfbindend document.

Bijlage bij de inspraakreactie van de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap

VERENIGING TOT BEHOUD VAN HET LINGELANDSCHAP

Aan het College van Gedeputeerde Staten van de provincie
Gelderland, Postbus 9090, 6800CX Arnhem

Uw zaaknummer: 2018-003631

Kenmerk: VBL20180820CH/DB:

Onderwerp: Aanvullende zienswijze inzake de
(Omgevingsvisie en) Omgevingsverordening 'Gaaf Gelderland'

Geacht College,

Deil/Beusichem 20-08-18

De Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap (hierna VBL) vult in deze nadere zienswijze haar pro forma zienswijze in en aan. Dat de Vereniging een belang heeft bij de Omgevingsverordening is in de pro-forma zienswijze (dd 6-8-2018 met kenmerk VBL20180806CH/DB) reeds toegelicht.

De VBL heeft met belangstelling kennis genomen van de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland en de daarbij behorende (gedeeltelijke) herziening van de Omgevingsverordening.

Wij combineren onze zienswijzes tekstueel inzake Omgevingsvisie en Omgevingsverordening, omdat onze zienswijze op de Omgevingsvisie onderbouwt wat wij in de Omgevingsverordening zouden willen aangevuld zien.

De VBL is van mening dat het landschap er in de Visie en in de Verordening Gaaf Gelderland bekaaid afkomt. Beide beperken zich tot datgene wat wettelijk verplicht is, namelijk de bescherming van Nationale Landschappen en Waardevolle Open Landschappen. _____

Landschap -ook als het geen 'Waardevol Open Landschap' is of valt in enig 'Nationaal Landschap' - is een welzijnsfactor voor de in- en omwonenden van het gebied, belangrijker veelal dan natuur. Het is ook een kapitaal element ten behoeve van de economische factoren Vestigingsklimaat en Toerisme&Recreatie.

In de oude landelijke nota Belvédère en de oude Gelderse nota Belvoir werd dit ten volle erkend. In Belvoir werd niet alleen het huidige GNN , en cultuurhistorisch waardevolle landgoederen ten volle meegenomen maar ook kleinere landschappen zoals Berkelland, Oude IJssel en het Lingelandschap.

Betere provinciale bescherming van kleinere landschappen

In de Agenda Landschap van januari 2018 wordt het Lingelandschap zelfs niet meer genoemd. Eenmaal wordt de Linge in één adem genoemd met de grote rivieren Maas, Waal en Rijn/Lek.

Het Lingelandschap is echter onvergelijkbaar met de grote rivieren. De schaal en inrichting van uiterwaarden, dijken en stroomruggen van de Linge tussen Tiel en Gorinchem is veel meer meanderend, hetgeen cultuurhistorisch zeer gaaf bewaard is gebleven, veel kleinschaliger en gevarieerder (mozaïek van dorpjes, boomgaarden, weilandjes, grienden, etc.) op de stroomruggen en heeft in zijn kleinschaligheid een veel groter contrast met de omliggende komgronden, dan bij de grote rivieren. De Linge is de langste rivier van Nederland en ligt -tenminste aan de zuidelijke zijde - in zijn geheel in Gelderland. Helaas ligt het Nationale Landschap

---

Rivierenland uitsluitend ten noorden van de Linge. En dat terwijl het landschap te zuiden van de Linge minstens zo waardevol is.

Het is niet voor niets dat de provincie Gelderland lang geleden (1996) een landinrichting van het Lingegebied entameerde. De bedreiging van het kleinschalige landschap op de stroomruggen en in de uiterwaarden, werd op dat moment ten volle erkend. Uiteindelijk heeft dit slechts geresulteerd in een raamplan waar succesvolle 'bouwstenen' aan ten grondslag lagen. De landinrichtingsinstrumenten waren niet de meest geëigende tools voor de erkende problematiek die speelde in het Lingegebied. Ruimtelijke instrumenten daarentegen des te meer. Toch schijnt het ruimtelijke - landschappelijke- aspect van het Lingelandschap geheel uit het Gelderse geheugen geraakt te zijn. De provincie had daarin een cruciale rol kunnen spelen als ondersteuner van de gemeentes.

Dit is overigens niet anders dan bij de landelijke zg 'Nationale Landschappen'. Deze Nationale Landschappen zijn thans in de Gelderse wetgeving wel erkend - Gelderland moest wel- , maar niet hanteerbaar gemaakt. Overtredingen door gemeentes en zelfs de provincie zelf kunnen niet getoetst worden aan de omschrijving van de Nationale Landschappen en Waardevolle Open Landschappen. Wij verzoeken u dit nader te

bezien vanuit handhavingsoogpunt en zo nodig de Omgevingsverordening daarvoor te herzien.

Wij constateren ook, dat Gelderland veel te weinig doet aan

---

handhaving op dit terrein. Ook wat in de Verordening behorende bij de Omgevingsvisie staat, wordt door Gelderland niet of nauwelijks gehandhaafd. Wij verzoeken u dit in uw begroting op te nemen en mogelijk te maken, dat Omgevingsdiensten daadwerkelijk op de Verordening gaan handhaven.

Zou het geen verantwoordelijkheid van de provincie moeten zijn om 'nationale' en 'provinciale' belangrijke landschappen daadwerkelijk te beschermen en kleinere gemeentes daarbij te ondersteunen? Gemeentes hebben graag 'houvast' aan een provinciale duidelijke handreiking.

Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Lingelandschap. Als VBL concentreren wij ons op het Lingelandschap. Maar ook het gebied rond Winterswijk, Berkelland, Gelderse Vallei etc. zouden zeer geholpen zijn bij wat meer bemoeienis door de provincie - wettelijk verantwoordelijk voor landschap, en gemeentegrensoverschrijdend - .

Landschap in de (Omgevingsvisie en) Omgevingsverordening Gaaf Gelderland -of juist niet-

Wij missen een visie op landschap in de Omgevingsvisie geheel. Soms wordt 'landschap' wel in de titel van een paragraaf vermeld, maar mist men enige uitwerking of zelfs maar aanduiding in de paragraaf zelf.

Terwijl andere belangrijke onderwerpen die wel -en terecht - in de Omgevingsvisie grote aandacht krijgen, grote invloed op het landschap zullen hebben. Wij noemen de energietransitie, klimaatadaptatie, natuurinclusieve

---

landbouw, de (verdwijnde) landschapselementen.

Landschap is zoals gezegd, een belangrijke factor voor het welbevinden en gezondheid van onze inwoners, een niet te onderschatten element van het aantrekkelijke vestigingsklimaat in Gelderland (meer dan natuur) en cruciaal voor toerisme en recreatie.

Bovendien had de vaststelling van de Agenda Landschap in januari 2018 een prominentere plaats in de Omgevingsvisie en mogelijk ook de Omgevingsverordening Gaaf Gelderland verdiend. (en wij zouden als VBL graag geconsulteerd zijn in de totstandkoming van de Agenda Landschap).

Wij zien ook in de kaarten behorende bij de Omgevingsvisie, dat zonnevelden en windmolens ook in Nationaal Landschap en in Waardevolle Open Gebieden kunnen

worden geplaatst. Dat lijkt ons eigenlijk onmogelijk zonder landschappelijke waarden aan te tasten. Zo is het aanleggen van zonnevelden in zg. 'Waardevolle Open Gebieden' in de praktijk vrijwel onmogelijk. Afscherming door middel van hogere beplanting zou in 'Waardevol Open Gebied' niet mogelijk moeten zijn. Wat dan rest is een open zicht op hectares blikkerende zonnepanelen. Kan er dan nog worden gesproken van Waardevol Open Landschap?

Er zou in de Verordening een nadere prioritering moeten worden gemaakt, waar wel en waar niet Landschap of Natuur voorgaan boven de wens om duurzame energie op te wekken. Wij verwijzen u in dit kader naar de notitie 'Grondgebonden Zonneparken - verkenning afwegingskaders met bijlagen' van

---

de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. In deze notitie (niet meer staand op de website van de RVO) is de Ladder voor Duurzame Verstedelijking uitgewerkt voor het plaatsen van zonnepanelen (blz 7). Iets dergelijks qua prioritering van botsende belangen zouden wij als Handreiking van de Provincie voor gemeentes zeer op prijs stellen.

Bovendien missen wij in de Verordening enige sturing waar wel en waar niet zonnevelden kunnen worden aangelegd. Het is onbegrijpelijk dat u in de Verordening wel regels voor windparken hebt opgenomen en niet voor zonneparken. Wij verzoeken u dringend om in de Omgevingsverordening een paragraaf op te nemen waarbij u de RVO-ladder van duurzame verstedelijking voor wat betreft zonnepanelen op zou nemen.

Vindbaarheid van onderliggend beleid

Beknoptheid van de Omgevingsvisie is reuze handig en overzichtelijk, maar als daarmee cruciale al vastgelegde beleidsplannen geheel uit het zicht verdwijnen, schiet die beknoptheid zijn doel voorbij. Wij begrepen van de ambtenaren tijdens de voorlichtingsavond, dat bijvoorbeeld het Landschapsbeleidsplan dat al veel eerder tot officieel beleid van de provincie Gelderland is gaan behoren, onverkort geldig blijft voor zover in de Omgevingsvisie geen verandering is aangekondigd.

Maar hoe weet de gewone inwoner van Gelderland dat? Zou het niet veel handiger zijn geweest om in de Omgevingsvisie daar een aparte paragraaf aan te wijden en daarin te

---

verwijzen naar een bijlage, waarin alle Beleidsplannen vermeld worden, waar gemeentes, bedrijven, inwoners en belanghebbende organisaties bij hun Omgevingsbeleid rekening mee kunnen en moeten houden?

Dat zal gelden voor veel meer beleidsplannen dan alleen m.b.t. landschap. Ook het Waterhuishoudingsplan, Milieubeleidsplan, etc. etc. zouden in zo'n bijlage moeten zijn vermeld (en ophaalbaar op de website van de provincie).

Wij verzoeken u zo'n paragraaf in te voegen in de Omgevingsvisie en de Omgevingsvisie ook te voorzien van een bijlage waarin alle vigerende beleidsplannen zijn opgenomen.

Handhaving

Ook bij andere organisaties (GLK en GNMF bijvoorbeeld) wordt veel geklaagd over de handhaving van de eigen regels en verordeningen van de provincie Gelderland. In eigen gebied hebben wij bijvoorbeeld te maken met een gebrekkige handhaving i.h.k.v. de Luchtvaartwet (Cattlefarm) , de Provinciale Wegen (reclame in de bermen), de handhaving van Nationaal Landschap (het benzinstation tegenover Kellen in Tiel), de handhaving op Stroperij /de Jachtwet in natuurgebieden en landgoederen.

Wij dringen aan op voldoende budget voor de Omgevingsdiensten - de ODR in het bijzonder - om de handhaving tegen overtredingen van uw eigen regels mogelijk te maken. Handhaving is niet populair, maar onmisbaar voor eenieders geloofwaardigheid.

Graag willen wij in de gelegenheid worden gesteld om onze
zienswijze mondeling nader toe te lichten. Wij behouden ons
het recht voor om nog nadere argumenten ter onderbouwing
van onze zienswijze aan te voeren.

Namens de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap

mevr. mr. C.T.E.M. Haubrich-Gooskens voorzitter

Ir. D.S.Biesboer, secretaris
